

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2025-10-28
Besvaras senast
2025-11-05 kl. 12.00

Till försvarsminister Pål Jonson (M)

2025/26:131 Försvarsmaktens personal vid internationella insatser

Frågan om tillämpningen av lagen (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser (IMI-lagen) är av väsentlig betydelse för de anställda i Försvarsmakten. IMI-lagen med tillhörande förordning reglerar bland annat:

- statens riskgaranti vid invaliditet eller dödsfall
- disciplinansvar
- stöd till anhöriga
- uppföljningsansvar vid fysiska eller psykiska besvär
- möjlighet att tidsbegränsat anställa för insats.

Försvarsmakten har underrättat de anställda om att Försvarsmakten anser att IMI-lagen är tillämplig vid deltagande i Natos operationer och andra aktiviteter för avskräckning och försvar. Värde av det svaret kan ifrågasättas. Av förarbetena till IMI-lagen framgår att det är riksdagen som beslutar om internationell militär insats och Försvarsmakten som närmare definierar insatsområdet.

Beslut som riksdagen fattat som har betydelse för frågeställningen är:

- Bifall till regeringens proposition 2024/25:34 Totalförsvaret 2025–2030. I avsnittet 4.4 Internationella insatser anger regeringen vad de avser med internationella insatser:

"Skälen för regeringens bedömning: Med internationella insatser avses här fredsfrämjande, fredsbevarande och fredsbyggande insatser samt krishanteringsinsatser, civila som militära, som i internationellt format genomförs inom ramen för internationella organisationer som FN, EU, OSSE och Nato samt, i förekommande fall, andra koalitioner av länder. Häri ingår inte operationer och andra aktiviteter som faller inom ramen för Natos avskräckning och kollektiva försvar."

- Bifall till regeringens proposition 2024/25:22 Svenskt bidrag till Natos avskräckning och försvar under 2025. I propositionen definieras inte det svenska bidraget som en internationell militär insats.
- Lag (2010:449) om Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser. Lagens tillämpning definieras i 1 §:

"1 § Denna lag ska tillämpas på anställda i Försvarsmakten vid tjänstgöring i en internationell militär insats. Lagen ska dock inte tillämpas på den som är lokalt anställd av Försvarsmakten i insatsområdet.

Med internationell militär insats enligt denna lag avses verksamhet som Försvarsmakten bedriver i ett insatsområde utomlands i syfte att

1. avvärja risk för en väpnad konflikt,
2. hejda en pågående väpnad konflikt,
3. övervaka överenskommelser om fred och vapenstillstånd, eller
4. skapa förutsättningar för varaktig fred och säkerhet genom humanitärt arbete i samband med en väpnad konflikt."

Regeringen har beslutat förordning (2024:1333) med instruktion för Försvarsmakten.

Här följer ett utdrag ur förordningen:

"1 § Försvarsmaktens huvuduppgift är att försvara Sverige och allierade stater mot ett väpnat angrepp med utgångspunkt i det kollektiva försvaret inom Nato.

— — —

4 § Försvarsmakten ska kunna förebygga och hantera konflikter och krig i Sverige och utanför svenskt territorium.

Försvarsmakten ska inom sitt ansvarsområde och inom ramen för Natos kollektiva försvar och uppgifter i övrigt, kunna uppfylla Sveriges åtaganden som medlem i Nato.

Försvarsmakten ska kunna delta i Natos operationer och andra aktiviteter för avskräckning och försvar.

Försvarsmakten ska kunna ge och ta emot militärt stöd.

— — —

9 § Försvarsmakten ska kunna delta i internationella militära operationer och fredsfrämjande insatser."

Sammantaget tyder riksdagens och regeringens beslut, trots Försvarsmaktens uppfattning, på att IMI-lagen inte är tillämplig när Försvarsmakten deltar i Natos operationer och andra aktiviteter för avskräckning och försvar.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga försvarsminister Pål Jonson:

Avser ministern att ta något initiativ för att förändra lagstiftningen vad gäller Försvarsmaktens personal vid internationella militära insatser?

.....

Mikael Larsson (C)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren